

Posudok na diplomovú prácu Bc. Hany Girardovej de Villars
Rozlišovanie fikcie a skutočnosti vo filme

Zámerom predkladanej diplomovej práce je prispieť k riešeniu problému „rozlišovania fikcie a skutočnosti vo filme pomocou teórie fikčných svetov“ (s. 5), predstavenej predovšetkým na príklade koncepcií štyroch vybraných teoretikov: Thomasa Pavela, Lubomíra Doležela, Umberta Eca a Marie-Laure Ryanovej. Autorka kladie ich argumentáciu do kontrastu k analýze niekoľkých mediálne známych prípadov stotožňovania fikcie a reality u filmových divákov, aby tak upozornila na "rozdielny dopad fikcie na skutočnosť v závislosti od toho, či príjemca fikčné dielo hodnotí ako referenciu ku skutočnosti, alebo či si naopak uvedomuje, že film nereferuje k aktuálnemu svetu." (s. 5)

Diplomová práca Bc. Hany Girardovej de Villars je uvedená pôsobivým polemickým príkladom diváckych reakcií na film *It's all gone, Pete Tong* a koncepcie rozvrhnutá do troch kapitol, reflektujúcich tri podstatné problémy súčasnej teórie fikčných svetov. Zatiaľ čo prvá kapitola zoznamuje čitateľa s elementárnou teoretickou charakteristikou fikčných svetov, tá druhá je venovaná komplikovanému vzťahu fikčných svetov a skutočnosti. V poslednej kapitole autorka predstavuje teoretické aspekty vzťahu diváka a fikčného hrdinu, aby svoj "katalóg" centrálnych problémov teórie fikčných svetov uzavrela formulovaním svojho presvedčenia, že táto teória poskytuje filmovému divákovi elementárnou teoretickú výbavu, schopnú viesť jeho interpretáciu smerom k úspešnému rozlišovaniu filmovej fikcie a reality.

Z hľadiska miery celkovej úspešnosti projektu diplomovej práce kladne hodnotím fakt, že autorka sa pokúša prehľadne sumarizovať najdôležitejšie poznatky teórie fikčných svetov za účelom odhalenia a valorizácie ich skrytého edukačného potenciálu. Z tohto hľadiska je práca prínosom predovšetkým pre oblasť mediálneho vzdelávania a výchovy, orientovanej na formovanie interpretačných kompetencií a schopností filmového diváka.

V predkladanej diplomovej práci sa však vyskytuje i niekoľko problematických miest. Prvé z nich vidím na s. 15, kde autorka spomína Umberta Eca ako štrukturalistu. Sám Eco by iste s takýmto zaradením nesúhlasil, pretože štrukturalizmus opakovane kritizoval a principiálne sa voči nemu vymedzil. V tejto súvislosti autorku žiadam o vysvetlenie.

Dalším potenciálnym problémom práce je snaha autorky aplikovať literárnu teóriu fikčných svetov na recepciu filmu priamo, bez ďalšieho rozlišovania medzi špecifikami literárneho "textuálneho" a filmového "audiovizuálneho" média. Keďže sa tento problém v diplomovej práci uspokojivo nerieši, chcem sa autorky spýtať, či z hľadiska teórie fikčných svetov vidí nejaký rozdiel medzi interpretáciou literárneho a filmového diela.

Posledný problematický bod, ktorý chcem zmieniť, je status dokumentárneho filmu ako fikcie. Hoci sa autorka týmto problémom v práci čiastočne (predovšetkým na s. 45 - 46) zaoberá, tento problém je v práci len naznačený a nie je uspokojivo vyriešený. Preto chcem autorku požiadať o odpoveď na otázku, či vidí nejaký podstatný rozdiel medzi historickým a filmovým dokumentom.

Okrem týchto problematických miest je predkladaná diplomová práca poznačená i niekoľkými nedostatkami formálneho charakteru. Práci akiste neprospele, že ju autorka odovzdala narýchlo, bez dôkladnej kontroly a záverečnej konzultácie, ktorú som jej dôrazne doporučila. Po stylistickej stránke výsledný dojem znižujú viaceré nešikovné formulácie a nesprávne používaná terminológia (napr. mylné používanie termínu *vnímanie* namiesto pojmu *interpretácia*, nevhodné zamieňanie pojmov *aktuálny* a *reálny* atp.). Autorka navyše nepracuje dôsledne s kurzívou na označenie pojmov a názvov uvádzaných diel a nie vždy uvádza korektne svoje zdroje (napr. na s. 7 chýba odkaz na Ehrmanovo dielo, na s. 68 i v zozname literatúry chýba odkaz na Neilovo dielo; na s. 69 autorka tvrdí, že cituje Neila, ale ako bibliografický údaj uvádza Bordwella a Carrola atp.).

Na druhej strane však pozitívne hodnotím to, že autorka cituje v súlade s normou, a že vo svojej diplomovej práci uvádza len tie teoretické koncepcie, ktoré potrebuje k rozpracovaniu a riešeniu pozorovaných problémov - vďaka tomu si jej práca zachováva funkčný a koherentný charakter.

Diplomovú prácu Bc. Hany Girardovej de Villars navrhujem prijať k obhajobe. Navrhujem predbežné hodnotenie v rozmedzí známok „2“ až „3“.

Mgr. Michaela Fišerová, PhD.
EKS, FHS UK, Praha

V Prahe, dňa 20. 7. 2012

